

Leidraad voor het honoursgesprek

Globale opzet van het examengesprek (totale duur 30 minuten)

1. De leerling krijgt aan het begin van het gesprek even een paar minuten 'het podium' om te vertellen over zijn of haar HPG traject.
2. Vervolgens geven de examinatoren een aantal aspecten terug die zij waarderen in het HPG traject van de leerling. Dit kan zowel op het niveau van de inhoud, de procedure als het proces zijn.
3. Dan nemen de examinatoren de ruimte om de leerling door te vragen op het leerproces, om de eigen reflecties hierop te verdiepen of te versterken.
4. Als laatste kunnen de examinatoren nog een aantal algemene reflecties en/of aanbevelingen meegeven aan de leerling, die het leerproces richting de toekomst mogelijk nog kunnen versterken.

Voor iedere stap in het proces hebben we een aantal tips en/of aanbevelingen op een rij gezet.

1. De leerling krijgt het podium

De eerste paar minuten krijgt de leerling de ruimte om zelf wat meer te vertellen over zijn of haar HPG-traject. Het doel hiervan is om de leerling te helpen in het gesprek te komen en te 'zien' hoe de leerling over zijn of haar traject spreekt. Dit is ook het moment waarop het project/de projecten van de leerlingen aandacht krijgen. Vragen die behulpzaam kunnen zijn aan het begin van het gesprek (als de leerling niet zelf direct van wal steekt) zijn:

- Waarom heb je juist voor dit onderwerp en/of deze focus gekozen?
- Wat vond je uiteindelijk het meest interessant en/of leuk aan jouw HPG-traject?

- Waar ben je het meest trots op als je nu terugkijkt op jouw HPG-traject? En waarom juist daar op?
- Wat zijn de belangrijkste dingen die je geleerd hebt dankzij je deelname aan het HPG? Wat heeft hier een belangrijke bijdrage aan geleverd?
- Wat heb je ontdekt tijdens het HPG over waar je goed in bent en/of plezier aan beleeft?

2. Waardering voor het (leer-) proces

Vervolgens is het goed om als examinatoren een aantal zaken terug te geven waar jullie enthousiast en/of positief over zijn. Dit biedt de leerling niet alleen een stuk waardering en erkenning voor het leerproces, maar kan ook waardevolle reflecties bevatten waar de leerlingen richting de toekomst wat aan heeft. Belangrijk is dan ook om **informatieve complimenten** te geven. Een informatief compliment bevat sturingsinformatie richting de toekomst. Een informatief compliment is niet alleen gericht op de persoon of het resultaat, maar biedt juist informatie over de strategie die de leerling gehanteerd heeft.

Een informatief compliment

Een goed informatief compliment bevat de volgende elementen:

- Geef terug wat je de leerling hebt zien doen, horen zeggen of wat je in zijn of haar reflectie hebt gelezen.
- Geef aan wat in jouw optiek het (positieve) effect daarvan was.
- Geef aan waarom jullie juist daar zo enthousiast over zijn.
- En, wat dit voorbeeld in jullie optiek zegt over waar de leerling goed in is en/of plezier aan beleeft.

Een voorbeeld:

Wat ik zo mooi vind aan de manier waarop je over jouw HPG traject praat, is dat het enthousiasme er vanaf spat. Ik merk dat ik er zelf ook helemaal vrolijk van wordt en nieuwsgierig ben om meer over het project te horen. Je kan met jouw enthousiasme andere mensen echt aansteken. Zo denk ik dat je ook binnen jouw HPG project medestanders hebt weten te vinden en echt iets in beweging hebt gezet.

Een ander voorbeeld:

Wat ons opviel aan het reflectieverslag en ook weer in hoe je net over jouw HPG traject sprak, is dat je goed kan reflecteren op zaken. Dit laat ons zien dat je het leerproces serieus neemt en over zelfkennis beschikt. Hier heb je niet alleen nu, maar ook straks in een werkcontext zeker wat aan. Je bent analytisch sterk en staat open voor feedback. Dat zijn waardevolle eigenschappen.

Analyseren van een succesvoorbeeld

Naast het geven van een goed informatief compliment kan je behaalde successen op inhoud- en procesniveau ook goed gebruiken om het leerproces van de leerling nog een extra boost te geven. Dit doe je door goed door te vragen op concrete succesvoorbeelden.

Een voorbeeld:

Ik lees dat je hebt leren samenwerken met mensen van verschillende culturele achtergronden tijdens jouw HPG...

- Zou je ons daar iets meer over kunnen vertellen?

- Wat heb je specifiek geleerd over wat goed werkt in de samenwerking met mensen van verschillende achtergronden? En, waarom denk je dat juist dat zo goed werkt?

- Wat zou je leeftijdsgenoten die dit soms nog lastig vinden aan willen raden?

- Kan je een concreet voorbeeld geven van een moment waarop je prettig hebt samengewerkt met één of meerdere mensen van een andere culturele achtergrond?
 - Waar kijk je in dit voorbeeld het meest positief op terug? En waarom juist daarop?
 - Wat deed je zelf in deze situatie? Wat was het effect daarvan?
 - Wat deed de ander (-en)?
Wat in de context leverde een positieve bijdrage?
 - Welke talenten heb je ingezet?
 - Wat heb je hiervan geleerd richting de toekomst?

3. Bespreken van de competenties

Waarschijnlijk helpt het aangeleverde portfolio je al een heel eind op weg in het zien van de doorgemaakte ontwikkeling op de verschillende competenties. Maar jullie hebben vast ook nog een aantal nieuwsgierigheden. Sommige zelfreflecties roepen misschien nog wel vragen op die leerlingen kunnen helpen nog meer zicht te krijgen op de eigen ontwikkeling en talenten.

Afhankelijk van waar je nog nieuwsgierig naar bent, kunnen de volgende vragen helpen in het gesprek:

- Als je er nu op terugkijkt, waar vind je dan dat je aan het begin van het HPG stond op competentie x? En waarom juist daar? Wat kon je toen eigenlijk dus al goed? En, wat vond je toen nog lastig?
- Waar sta je nu? Wat zie je jezelf (concreet) doen in deze competentie?
- Welke stappen heb je de afgelopen periode op competentie x gezet? Waar ben je dus beter in geworden? Wat is het positieve effect hiervan (voor jezelf en voor anderen)?
- Kun je een concreet voorbeeld geven van een situatie waarin het je lukte om competentie x effectief in te zetten? Waarom werkte het daar?
- Als je nog één volgende stap voor jezelf zou mogen bedenken op competentie x, wat zou dat dan zijn? Waar zie je nog ruimte voor jezelf om hierin verder te groeien?
- Welke feedback en/of tips heb je gekregen van je begeleider of andere mensen in je omgeving tijdens het proces om stappen te zetten op competentie x? Wat vond je hiervan waardevol? Waar kon je iets mee? Hoe heb je dit tijdens jouw HPG of daarbuiten proberen toe te passen?

Een algemene tip is om zoveel mogelijk open vragen te stellen. Open vragen zetten de leerling het meest aan tot reflectie. Gesloten vragen maken het de leerling te makkelijk (een simpel ja of nee is vaak voldoende om de vraag te beantwoorden) en suggestieve vragen sturen de leerling teveel in zijn of haar beantwoording.

4. Algemene reflectie

Als laatste zou je de leerling nog een paar algemene observaties of reflecties terug kunnen geven. Zien jullie als examinatoren een rode draad die je de leerling kunt meegeven? Heb je talenten gezien waar een leerling zich wellicht nog niet van bewust is? Misschien zie je nog kansen of ontwikkelmogelijkheden voor de leerlingen. Die kun je gerust benoemen.

Wat je ook goed kan doen aan het eind van het gesprek is het kort samenvatten van de belangrijkste zaken die al tijdens het gesprek aan bod zijn gekomen. Ook kun je met de leerling terugblikken op het gesprek zelf: hoe vonden jullie het gaan? En wat vindt de leerlingen van hoe het HPG en het examen is verlopen? Heeft de leerling nog suggesties?